

Forn de calç 2 del carrer de la Pedrera

Matadepera

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Carrer de la Pedrera, s/n
Emplaçament	Sud-oest del Turó de Calderols – Vessant hidrogràfic esquerra de la Font de Querol. Entrant pel carrer de la Pedrera, en el marge dret, per sota del carregador.
Alçada:	488

Coordenades:

Latitud:	41.60931
Longitud:	2.01642
UTM Est (X):	418045
UTM Nord (Y):	4606867

Classificació

Número de fitxa	08120 - 164
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Al seu damunt s'hi ha desplomat un pi de grans dimensions que impedeix el seu accés. S'observen branques tallades que s'han col·locat a tot el seu perímetre i la vegetació l'està engolint. Corre perill de destrucció per l'edificabilitat del sòl.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	8170802DG1087S0001QK
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart

Descripció

Forn de calç situat en el marge, per dessota el carregador, entre els carrers de Marc Comerma i el carrer de la Pedrera. El seu accés s'ha de fer pel carrer de la Pedrera. Un cop s'acaba l'asfalt, una dotzena de metres més endavant, a mà dreta, s'observa un pi mort i tota la brancada tallada al seu voltant. Al dessota es localitza el forn, que sembla conservar-se en bon estat.

L'olla està excavada en el marge i és de planta circular (d'uns 4 metres de diàmetre). La brancada impedeix aproximar-se per mesurar-ne l'alçada interior.

La boca d'accés a la cambra de combustió o fogaina està orientada al sud-oest i sembla que hi podria haver un passadís d'accés però és totalment inaccessible.

Observacions:

No s'ha realitzat cap intervenció arqueològica ni de consolidació. Tot just una desena de metres a mà dreta mateix formant part del mateix conjunt hi ha un segon forn i a l'altre banda del camí o carrer, a tocar del torrent de la Font de Querol hi ha una pedrera a cel obert d'obtenció de pedra calcària, en desús (ben visible a l'ortofoto consultable a l'Institut Geogràfic i Geològic de Catalunya de l'any 1956) a la qual s'hi accedia per l'interior de la Riera de les Arenes i entrant a mà dreta pel Torrent de la Font de Querol.

Aquest conjunt s'ha pogut localitzar gràcies al senyor Oriol Badia.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra

seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

